

Kijkwijzer Theater

Culturele activiteit nr:

Datum:

Vraag 1 *Wat zie je: hoe begint het toneelstuk?*

- doek gaat op geen doek, spelers komen op geen doek, spelers staan al op toneel

Vraag 2 *Wat zie je: hoe karakteriseer je decor, kostuums en rekvisieten?*

- realistisch of museaal: indien strijdig met oorspronkelijk tijdsbeeld: waarom? deels realistisch, deels vrije interpretatie: omschrijf interpretatie vrije interpretatie, abstract: beschrijf kenmerken

Vraag 3 *Wat zie je: welke rol speelt de belichting?*

- speelt belangrijke (eigen) rol: hoe? ondersteunt stemming op toneel: hoe? sobere en neutrale rol

Vraag 4 *Wat zie je: waar wordt gespeeld?*

- op podium op bijzondere lokatie: beschrijf rol lokatie in voorstelling gelijkvloers (vlakke vloer theater): beschrijf ook plaats publiek

Vraag 5 *Werkwijze: welke speelstijl overheerst?*

- (melo)dramatisch: noem voorbeelden waaraan je dat ziet naturalistisch karikaturaal, typetjes: noem voorbeelden waaraan je dat ziet

Vraag 6 *Werkwijze: richten de spelers zich rechtstreeks tot publiek?*

- nooit een enkele keer: welke personages en met welk effect? vaak: met welk effect?

Vraag 7 *Inhoud: hoe heeft de regisseur bestaande tekst verwerkt?*

- getrouwe navolging of speciaal geschreven voor voorstelling hier en daar aangepaste versie: waarom? vrije interpretatie tekst: zijn er meer inspiratie/tekst bronnen?

Vraag 8 *Inhoud: tot welk genre reken je de voorstelling?*

- komedie, blijspel niet klassiek genre: typeer soort toneel tragedie

Vraag 9 *Betekenis: wat is de betekenis van de voorstelling? (Kies één of meer opties)*

- voorstelling bedoeld als vermaak (amusement) maatschappelijk of politiek onderwerp staat centraal (abstract) teatraal spektakel staat centraal voorstelling bedoeld als provocatie, daagt publiek uit autobiografische betekenis maker(s) staat centraal voorstelling roept op tot eigen interpretatie voorstelling draagt morele boodschap uit (je leert er van) algemeen menselijke karakters en relaties staan centraal voorstelling roept emotie op: welke?

Toelichting

Vraag 1 *Wat zie je: hoe begint het toneelstuk?*

Het doek (meestal zware dieprode velours gordijnen) gaat op en het spel kan beginnen. Het doek zorgt voor een duidelijk onderscheid tussen het moment voor de voorstelling en het begin ervan, het maakt de scheiding tussen publiek en toneel groot. Het doek is een onderdeel van het traditionele 'lijsttoneel'. Achter die lijst is een wereld die weinig met de onze te maken heeft. Moderne theatermakers kiezen vaak voor een minder groot onderscheid tussen toneel en publiek.

Vraag 2 *Wat zie je: hoe karakteriseer je decor, kostuums en rekvisieten?*

In een realistisch decor staan echte meubelstukken, bij voorkeur op een logische plek, alsof het een echte kamer is. Wanneer een klassiek stuk, bijvoorbeeld van Shakespeare, wordt gespeeld in een realistisch hedendaags decor met hedendaagse kostuums, beïnvloedt dat onze interpretatie. De vormgeving van een minder herkenbaar decor (abstract) zegt vaak veel over de manier waarop de regisseur wil dat je naar het stuk kijkt.

Vraag 3 *Wat zie je: welke rol speelt de belichting?*

De ene regisseur eist van de belichting dat ze niet afleidt van de rest van het toneel. Andere regisseurs gebruiken licht als een zelfstandig theateraantal middel. In dat geval is het interessant erop te letten wat die belichting toevoegt aan de betekenis van het toneelspel.

Vraag 4 *Wat zie je: waar wordt gespeeld?*

Een podium hoort bij lijsttoneel (zie vraag 1). Wanneer er gelijkvloers wordt gespeeld, is er voor het publiek een soort tribune gemaakt; de scheiding tussen spel en publiek is dan veel kleiner.

Vraag 5 *Werkwijze: welke speelstijl overheerst?*

Dramatisch spel, met veel grote gebaren en flinke stemwisselingen, wordt vaak gezien als ouderwets. Beïnvloed door film en mogelijk gemaakt door moderne geluidstechniek wordt tegenwoordig vaak de voorkeur gegeven aan een meer natuurlijk spel. Blijspelen lenen zich goed voor karikaturaal spel, het neerzetten van een typetje.

Vraag 6 *Werkwijze: richten de spelers zich rechtstreeks tot publiek?*

Een speler die zich rechtstreeks tot het publiek richt, doorbreekt de illusie dat wat zich op het toneel afspeelt echt is, hij stap uit zijn rol. Vooral in blijspelen wordt dit vaak gedaan. Een cabaretier richt zich altijd tot het publiek; Freek de Jonge had dan ook grote moeite het publiek te negeren in zijn eerste serieuze toneelrol.

Vraag 7 *Inhoud: hoe heeft de regisseur bestaande tekst verwerkt?*

Om allerlei praktische redenen kan een toneeltekst worden aangepast, bijvoorbeeld omdat het toneelstuk anders te lang zou duren. Het kan ook zijn dat de regisseur de tekst helemaal verandert hand zet en een eigen betekenis laat spelen. In dat geval zijn er vaak andere zaken aan te wijzen, buiten de oorspronkelijke tekst, die in het maken van het stuk ook een rol spelen.

Vraag 8 *Inhoud: tot welk genre reken je de voorstelling?*

Het klassieke Griekse toneel kende al het onderscheid tussen tragedie en komedie. Een komedie is om te lachen, met typetjes, zonder veel diepgang, een voor de hand liggende moraal en vaak een happy end. In een tragedie zit psychologische diepgang en is de afloop vaak dramatisch te noemen.

Vraag 9 *Betekenis: wat is de betekenis van de voorstelling?*

De meeste categorieën spreken voor zich. Ook al is de bedoeling van de makers niet helemaal duidelijk, kan de voorstelling toch stof tot nadenken (tot eigen interpretatie) geven. Ook in de theaterwereld bestaat er zoiets als abstract theater, waar het verhaal met begin en einde maar bijzaak is, maar waar wel veel te beleven valt. In dat geval naderen theater en beeldende kunst elkaar, ook de grens tussen een dansvoorstelling en een toneelvoorstelling vervaagt soms.

De overige categorieën spreken voor zich.